

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) nedavno se obavezala da će se uskladiti sa ciljevima Pariškog sporazuma. Na 30. godišnjicu banke, nova predsednica EBRD-a, Odil Reno-Baso, najavila je: „*Naš predlog je da do početka 2023. godine sve što radimo bude usklađeno sa Pariskim sporazumom*“.

Prvi predlog o usklađivanju u Parizu biće predstavljen Odboru guvernera Banke na njihovom godišnjem sastanku od 28. juna do 2. jula 2021. Očekuje se da će banka definisati svoj pristup do 2022. godine.

Južni gasni koridor je veoma skup projekat koji doprinosi zaključavanju EU u fosilna goriva još mnogo decenija

Glavno nerešeno pitanje je da li će se EBRD konačno odstupiti od fosilnih goriva. Uprkos tome što je izrazila svoju posvećenost rešavanju klimatske krize, banka je nastavila da daje javni novac kompanijama za fosilna goriva. Između 2014. i 2019. godine, EBRD je potrošila 4,15 milijardi evra na projekte fosilnih goriva, od kojih se većina sastoji od fosilnog gasa. Najveći korisnik, koji je dobio ukupno 1,46 milijardi evra podrške EBRD -a, bio je Južni gasni koridor, jedan od najvećih i najkontroverznijih infrastrukturnih projekata koji je ikada ugledao svetlost dana u Evropi.

Katastrofa za klimu i ljudska prava

Projekat Južni gasni koridor je 3 500 km dugačak lanac cevovoda namenjen za dovođenje gasa iz Azerbejdžana u Evropu, prelazeći Gruziju, Tursku, Grčku i Albaniju, pa sve do Italije. Uprkos opetovanim upozorenjima grupa civilnog društva na katastrofalne uticaje ovog mega infrastrukturnog projekta na ljudska prava i životnu sredinu, izgradnja je u toku.

Južni gasni koridor snažno je podržala Evropska unija (EU), koja je prikazala projekat kao sredstvo za poboljšanje energetske bezbednosti Evrope smanjenjem oslanjanja na ruski gas i povećavanjem otpornosti gasnog sistema u jugoistočnoj Evropi.

Dve njegove ključne komponente, Trans-jadranski gasovod (TAP) i Trans-Anatolijski gasovod (TANAP) navedene su kao projekti od zajedničkog interesa, sa prioritarnim statusom koji daje privilegovan pristup javnim finansijama EU. Na kraju, EBRD je dala kredite i TAP -u i TANAP -u.

Projekat ima visoku cenu veću od 35 milijardi evra, a finansijski ga je podržalo nekoliko multilateralnih razvojnih banaka, uključujući Svetsku banku, Azijsku banku za investicije u infrastrukturu, Evropsku investicionu banku (EIB) i EBRD.

Sa ekološke tačke gledišta, Južni gasni koridor je veoma skup projekat koji doprinosi zaključavanju EU u fosilna goriva za mnoge decenije koje dolaze, istovremeno odvrćajući javno finansiranje od stvarnih alternativa pogodnih za klimu. 2018. godine ilustrovali smo

neke od najočiglednijih propusta ovog gasovoda u karikaturi „Ovo nije cev - izdaja planova EU za gas“ i u veb dokumentarcu „Valking the Line“.

Stvarni uticaj projekta na klimu je potcenjen, a postoji veliki rizik da se gas koji dolazi iz cevovoda pokaže isto tako štetnim kao i ugalj, delimično i zbog beznačajnih emisija metana. Pretpostavke da će gas iz Južnog gasnog koridora zameniti druge izvore gasa ili druga fosilna goriva takođe su visoko hipotetičke. U stvarnosti, gas iz ovog mega projekta mogao bi da odloži mere energetske efikasnosti ili proširenje obnovljivih izvora energije koji će morati da se nadmeću sa ovim subvencionisanim gasom.

Osim klimatskih i ekoloških pitanja, projekat je takođe pun zabrinutosti za korupciju i kršenja ljudskih prava.

Izveštaj CEE Bankvatch-a otkrio je kako su u Turskoj svi podizvođači koje je državna energetska kompanija angažovala za projekat bili blisko povezani sa Erdoganovom partijom i režimom. Međunarodna novinarska istraga na sličan je način otkrila široku mrežu političkih aktera u Turskoj i Azerbejdžanu koji će verovatno imati direktnu korist od projekta.

Štaviše, radeći ruku pod ruku sa sve autoritarnijim režimima u Turskoj i Azerbejdžanu, EBRD doprinosi jačanju ugnjetavanja i kršenja ljudskih prava u ovim zemljama.

U obje zemlje, krivični postupci protiv brojnih nevladinih organizacija i taktike zastrašivanja usmjereni na kritičke glasove čine gotovo nemogućim za civilno društvo da prati i osporava stvarne uticaje projekta.

Projekat se takođe gradi protiv volje lokalnog stanovništva, pri čemu su zajednice duž čitave rute podložne represiji i ne mogu se pravilno konsultovati.

Konkretno u Italiji, projekat je žestoko osporavan od strane civilnog društva. Trenutno se odvijaju dva suđenja nad deonicom TAP -a na Koridoru, jedno protiv promotera gasovoda - švajcarske multinacionalne kompanije TAP AG - i drugo protiv lokalnog stanovništva koje je pokušalo da zaustavi izgradnju projekta.

Konačna začkoljica je da ovaj projekat uopšte nije alternativa ruskom gasu. Ruski energetske gigant Lukoil jedna je od kompanija koja kontroliše slavnu gasnog polja Šah Deniz u Azerbejdžanu, izvora Južnog gasnog koridora. EBRD je uložila 310 miliona dolara u Lukoil i 110 miliona dolara u državnu kompaniju Azerbejdžana SOCAR za razvoj polja Šah Deniz između 2004. i 2014. Takođe je razmatrala još jedan kredit Lukoilu za produženje istraživanja i proizvodnje gasa u Gasno polje Šah Deniz, pre otkazivanja kredita.

NEMA VIŠE PROSTORA ZA PROJEKTE KAO KORIDOR JUŽNOG GASA

Korišćenje javnog novca za finansiranje ovog mega projekta fosilnih goriva teško je shvatiti

Fijasko Južnog gasnog koridora poziva EBRD da prestane sa finansiranjem fosilnih goriva

u vremenu u kojem bi svi naši naponi trebali da idu na borbu protiv klimatskih promena. Odluka da se podrži Južni gasni koridor, uprkos naporima civilnog društva da rasvetli njegove štetne uticaje, bila je u potpunosti protivna klimatskim obavezama EBRD -a i njenom mandatu u oblasti ljudskih prava.

Ako EBRD ozbiljno želi da uskladi svoje poslovanje sa Pariskim sporazumom, onda fosilna goriva, uključujući gas, više ne mogu biti deo slike.

Krajnje je vreme da EBRD sledi primer Evropske investicione banke (EIB), koja je u novembru 2019. odlučila da prekine podršku za sva fosilna goriva do kraja 2021. godine. Organizacije civilnog društva budno će nadgledati predlog EBRD -a o usklađivanju Pariza kako bi se uverile da zaista ispunjava svoja obećanja. Ne može više biti javnog novca koji ulazi u zaključavanje naše planete u više fosilnih goriva.

Izvor: Counter Balance